ЦЕТИЊСКИ ВЈЕСНИК

ИЗЛАЗИ СРИЈЕДОМ И СУБОТОМ

Цијена: за Црну Гору на годину 10 круна, на по године 5 круна, ван земље 15 франака у злату.

Уређује: ОДБОР

Адреса: „Цетињски Вјесник“ — Цетиње. Adresse: „Le Courrier de Cettigné“ — Cettigné (Monténégro)

Поједини број 10 пара.

БРОЈ 67. | ЦЕТИЊЕ, СУБОТА 27. АВГУСТА 1911. ГОД. | ГОДИНА XV.

Цетиње, 27. августа

Поскупљивање животних намирница нагло је избило на површину. Није оно само у нас, него је и на страни.

Тамо је избило свом жестином, па је изазвало у незадовољним потрошачким редовима и силан отпор. Дошло је до крвавих сукоба, разбијених глава, туче и демолирања.

Веома је интересантно и карактеристично а за нас и важно како се разнолико опходе потрошачи према тој опасности.

У Аустрији је завладала велика скупоћа због оскудице меса. Све што су имали, потрошили су, па сад немају одакле да се снабдијевају месом. Из Србије је извезено онолико колико је уговором предвиђено и ако се хоће да повећа контигенат меса, мора шљедовати одобрење парламента. И из Аргентине је такође потрошено колико се предвидјело да увезе и сад Угарска неће никако да дозволи, да се и на даље увози. Она своје одобрење везује са захтјевом о повластицама, на које Аустрија не може никако да пристане. Ушљед те оскудице цијене су месу тако поскочиле, да су потрошачи доведени у очајно стање.

Поводом тога су и влада и општински одбор у Бечу вијећали и савјетовали се како би се нашао излаз из те тешке ситуације и привремено су се помогли што су почели да се снабдијевају стоком из Босне и Херцеговине, али и то неће дуго трајати, па ће се морати опет лаћати да пронађу средство помоћу кога би подмирили оскудицу меса у земљи.

У Биограду је завладала скупоћа животних намирница, да су се у јавности почели јављати протести. Поводом тога општина биоградска предузела је иницијативу да да томе злу доскочи и изабрана је нарочита комисија, која ће од стране општине учинити све, да се оборе велике цијене животним намирницама.

Они мисле тамо да помогну становништво што хоће да организују сами на велико набавку и продају животних намирница, снижавањем или коначним укидањем општинске трошарине, подвоза и т. д. Исто тако намјеравају да се помогну разним потрошачким задругама и сличним картелима у корист потрошача. Иницијативу за организацију тога отпора предузима општина у своје руке, потпомогнута државом.

У Белгији је почела скупоћа тако нагло да расте, да су се домаћице нашле на вељој муци. Почеле су да раде и преко својих мужева и била се ангажовала и држава и општина, да томе злу доскочи и није ништа помогло. И кад већ другог излаза није било, оне су саме предузеле иницијативу, да поведу борбу са продавцима животних намирница. И повели су је, али на свој начин. Подигнли су са грајом хуку и буку, да се направила права буна. Почеле су се са продавцима да кикају по трговима и физички разрачунавају, ништећи и разбијајући све што ми је под руком дошло. Али и то није ништа помогло. Зато су се сада послужиле бојкотом. Они тај бојкот изводе на тај начин што су створиле читаву организацију по тржиштима. Који год продавац није хтио да снизи цијену животним намирницама, објавиле су му бојкот и онда створиле стални надзор, коме је задатак да се не дозвољава да се код тих продаваца пазари. Деси ли се, да ко и преко тога хоће да пазари код бојкотованих продаваца, лично се разрачунавају с њим и тако свакога несолидарнога потрошача силом натјерају на солидарност. И то помаже. Цијене се снижавају.

У Француској је дошло до праве буне због велике скупоће. С дана у дан тамо се дешавају силни изгреди, који се и крвопролићем често пута завршавају. Они бојкотују несолидне трговце и приморавају их да у договору с потрошачима одређују цијене. Деси ли се, да који од продаваца не пристане, они га бојкотују и не дозвољавају им рад. Тако су многи принуђени да обуставе продају и да затворе радње. Усуди ли се ко и преко тога да ради, они наваљују на његову радњу и ако само покуша да се одупире и пркоси, демолирају је. Тако из многих мјеста у Француској долазе вијести о формалним биткама, које се по улицама воде између огорченог становништва и државних органа, који се стављају на страну продаваца и штите их. И та борба знатно је припомогла да се цијене снизе.

И док се тако на страни одлучно устаје противу скупоће и води издржљива борба да се цијене животних намирица снизе, код нас, гдје је скупоћа релативно већа него игдје другдје, сједи се скрштенијех руку.

Код нас се ништа и не предузима да се томе стане на пут.

Дизање цијена намирницама ни мало не одговара створности. Оно није изазвано никаквом потребом и не стоји у узручној вези са општом скупоћом. Оно је искључиво плод несавјесних спекулација.

То је у Белгији, то је у Француској, то је у Биограду, па и код нас.

До тога закључка мора доћи свако ко уђе у суштину саме ствари. Због тога се може и разумјети велико раздражење и необузданост у Белгији и Француској, ма да се њихова акција и начин борбе не може одобрити.

Према тврђењу мјеродавних личности у Белгији, а то је и у Биограду и у Француској и код нас, поскупљивање животних намирница не долази отуда што продавци до њих тешко долазе. Дакле не потиче из оскудице. Рецимо, да је потрошња већа него производња или да су тражње веће а нуђења мања — није дакле ушљед манкавања производа. Није ни отуда што животне намирнице у опште скупо стају, да продавци не могу испод тих цијена да их дају. Не, она је искључиво извјештачена. А потиче отуда што продавци, не налазећи отпора, теже да се што више користе и тако без стварних узрока подижу цијене. Као веле: кад можемо за ово што продајемо нпр. по перпер добити више, зашто не бисмо тражили нпр. перпер и по. Потрошачима треба и они морају узимати ма по коју цијену, јер другаче не могу доћи до животних намирница. И тако се продавци с планом или без плана картелишу. Стварају своју солиданост о повећању цијена. Томе се другаче не може доскочити него тако ако потрошачи не устану противу тога несавјесног рада и не организују отпор. Дакле картел противу картела.

Исто тако у Белгији су дошли до закључка, да од тога атака потрошачи не могу да се одбране ако сами не предузму иницијативу за организацију отпора противу несавјесних спекулација продаваца, потпомогнути само од стране државе и општине. И за то се тамо сада с успјехом предузима акција потрошача личном њиховом иницитивом.

Све то требало би да и нама дâ подстрека, да и ми поведемо одлучну борбу у корист појевтињавања живота, али на свој начин пошто из свега овога излази, да се од несавјесних спекулација и скупих цијена можемо одбранити само тако ако будемо дали организованог отпора, који се не треба огледати ни у буњењу, ни у бојкотовању, а још мање у изгредима и испадима, него систематским радом у корист проширења нашег тржишта.

Код нас је и онако уведена слободна продаја и она нам у тој борби противу скупоће може врло много да користи, само ако буде прегалаштва и воље за рад. Уз то ми се налазимо и у много повољнијим приликама него они и у Белгији и у Француској и само треба хтјети, па је успјех сигуран.

Само о томе питању наше комуналне политике треба добро размислити и проучити све узроке, па так онда приступити ријешењу његову.

И у том правцу би се могло много урадити, само кад би се хтјело.

А не хтједне ли се сада, саме прилике ће нас нагнати да рјешавању тога виталног проблема приступимо доцније, када ће и прилике за рјешавање његово бити и много теже и много неподесније, ушљед чега ће и доћи до тога да се нађемо у безизлазном стању, које ће нас свом својом тежином притиснути и биће узалудно свако настојавање да га се ослободимо.

Зато и не треба чекати пошљедњи тренутак и не дозвољавати да до тога дође.

Цетиње, 27. августа

Из Бечa долази вијест, да је останка министра војног барона Шајнера свршена ствар. Он ће поднијети оставку чим се Цесар врати у Беч. На мјесто њега говори се, да ће доћи сарајевски зборни заповједник Аufфенберг који ужива велике симпатије аустриског престолонаслједника.

*

Руски предсједник министарства Столипин, као што јављају страни листови, дао је оставку и она ће му овог пута бити по свој прилици уважена. Министарство ће прихватити или министар Коковцев или министар војни Сухомлинов, када ће се извршити и реконструкција кабинета, јер ће уз Столипина отпасти из кабинета и један дио министара.

*

Предсједник аустриског министарства барон Гауч бавио се ових дана у Будим Пешти. Како је том приликом конферисао са угарским министрима, овој његовој посјети придаје се велики политички значај. По једнима, ради се о изравнању несугласица између Аустрије и Угарске, као год и о увозу меса, док је по другима барон Гауч долазио у Пешту чисто због угарских ствари.

*

Страни листови јављају да је бивша краљица Наталија завјештала српском народу у Србији три по милијона франака за оснивање школа у којима ће се Српкиње образовати да буду добре домаћице и газдарице.

*

Из Бечa јављају да ће се парламенат састати у јесенско заједање 28. септембра и да ће радити само до Б жића. Чешки сабор састаће се 7. септембра само ради формалности.

*

Становништво на Формози побунило се противу Јапанаца, који су их немилостиво експлоатисали. Устанци су пресјекли телеграфске и телефонске везе и порушили сва јапанска надлештва. Једно одјељење јапанске војске су опколили и свеје том војнике посјекли. Устанак се шири.

Заплет ради Марока

— Преговори између Француске и Њемачке и сукоб Француске са Шпанијом. —

Мароканско питање никако да се скине са дневног реда. Управо сад се више и не ради толико око самог Марока колико о сукобима, који су избили између појединих заинтересованих страна а поводом Марока.

Први и главни је сукоб између Француске и Њемачке. Између њих се преговори воде и, ако је вјеровати гласовима што из Берлина долазе, сходајуу за сада ништа на пут не стаје.

Како „Berliner Lokal-Anzeiger“ јавља, у дипломатском круговима прихваћено, да ће се послије мирно рјешење марочког питања. Важан је закључак народно-либералних посланика у Берлину и у околини, који су изјавили да Њемачка не смије прелазити на коју и заузиће уз циљу, да се одрекне Марока. Но овај ће закључак бити у ствари ток скорашњих преговора. Њемачка влада већ изјавила становиште, да ће пропустити Француској потпуну слободу политичке акције у Мароку, ако се буду дале примјерене компензације. Истичемо становиште, у послеђу кога су се споразумеле обадвије владе, састоји се у томе, да Њемачка преузима дужност, да призна права Француске у Мароку, док ће Француска за то уступити Њемачкој комад своје колонијалнога посједа у западној Африци. Питање је само још колики ће бити комад, што

ће га Француска уступити Њемачкој. Надаље ће се уговорити, уз које ће се услове осигурати Њемачкој њезина економска равноправност у Мароку усупрот политичкој превласти Француске. То је, дакако, изванредно тежак проблем, па ће његово ријешење изискивати подуже времена. У Француској самој превлађује миљубиво расположење. Јавно мнијење Француске схваћа што би значило за будућност земље, кад би република одиста могла приклопити својему посједу у сјеверној Африци тако богату земљу, каква је Мароко. Јавно се мнијење у Њемачкој већ спријатељило с мишљу, да се неће дати територијалне компензације у јужној Африци, гдје се још налази један њемачки ратни брод. Но можда ће њемачкој дипломацији поћи за руком, да извојује бар економско подручје у јужном Мароку, за које се вели, да обилује скупоцјеним рудама. Но важнија ће бити од ових појединости споразумна чињеница, да су се Француска и Њемачка могле споразумјети у погледу тако важнога питања, које је послиједње вријеме проузроковало тако великих трзавица.

Али док се тај главни сукоб упутио већ једном нормалним путем, дотле сад избија други сукоб, и ако не баш тако важан.

Тај други сукоб изазива Шпанија. По угледу на Њемачку, и она би хтјела да се користи овом приликом и општро наваљује на Француску, како би се и она дочепала компензација. Као што је познато, Шпанија се, видјећи, да Француска хоће да заузме читав Мароко, пожурила да окупира крајеве, за које држи да има права и којима мисли осигурати свој опстанак. Данас ту акцију настављa још енергичније и њене трупе појављују се већ у јужном Мароку. То је довело до потпуне промјене односа између ове двије „латинске државе". Још прије годину дана биле су у најсрдачнијим односима, а данас се гледају крвнички. Шпањолски министар-предсједник, Каналехаз, рекао је ових дана, да су у преговорима, који се воде између Шпањолске и Француске, настале тешкоће, које могу за Шпанију да буду судбоносне.

Изненада се појавила и Италија са својим захтјевима. И она сад увјерава да је увијек заступала мишљење, да јој промјена алгесираског уговора намеће дужност, да се самостално побрине за одржање својих специјалних трговинских и политичких интереса у Средоземном Мору. А некоји талијански листови то чување специјалних интереса тумаче тако, да талијанска влада тражи, да јој се препусте слободне руке у Триполису.

Најзад, марокански спор је још више заоштрио и онако опасну напетост и антагонизам између Њемачке и Енглеске. Тако берлински „Lokal-Anzeiger", излажући историју преговора, констатује, да су енглески министри дали оне своје познате изјаве, које су Нијемце толико огорчиле, онда, кад су већ знали, да Њемачка у Мароку не тражи територијалне компензације, да су, дакле, намјерно ишли само за тим, да сукоб заоштре. У опште, у свој њемачкој штампи, која није задовољна са свршетком мароканског спора, какав се предвиђа, огорчење је управљено не против Француске, него против Енглеске.

И тако у недоглед.

Споразум Чеха и Нијемаца

Око споразума Чеха и Нијемаца још се ломе копља. Изгледа, да се никако не може да постигне споразум како ће се почети преговори за њихов споразумни рад.

Већина њемачких и чешких листова, може се рећи, сваког дана доноси велике извјештаје и чланке о току преговора за изравнавање. Али, и ако се ти преговори одавно воде, до циља је још врло далеко. Због тога је интересантно још једанпут изложити суштину спора и жестоке борбе која траје већ годинама.

У главним цртама чешко-њемачко питање састоји се у овоме:

Савремена национална парола Чеха, која уједињује све партије, то је аутономија свих историских чешких земаља. Томе циљу теже сви редови чешког друштва, почев од парламентараца до простих Чеха. Због тога су они противни дијељењу Чешке према језику, противни националној аутономији. Нијемци међутим хоће да се Чешка и Моравска раздијеле на националне области; али пошто је за то потребна сагласност сабора, гдје су Чеси у већини, то Нијемци теже заобилазним путем: да се сабор раздијели на народносне курије са правом вета, да се и административна власт раздијели по народностима, то јест да се образују народносне области, и да се питање о језику ријеши на тај начин, што би њемачки језик био једини службени језик у њемачком дијелу. Како је та тежња са свим супротна тежњи Чеха, ови су најодлучније устали. Најзад су Нијемци започели опструкцију у чешком сабору и сваки рад онемогућили.

Једно се у овоме правцу ипак учинило. Извршена је диоба школска: обласни савјет подијелио се на двије секције — чешку и њемачку, од којих свака самостално управља својим школама. На овоме пољу треба једино још ријешити питање о образовању мањине на материнском језику. Али то питање зависи од изборне реформе за сабор. Покушаји да се ово питање ријеши, чињени су још од 1900. г., за владе Керберове, и то на тај начин што би се Чешка и Моравска раздијелиле на округе који би били веза између виших и нижих административних јединица. По пројекту Керберовом, управнике тих области постављао би сам цар; они би били над свима управницима нижих административних власти а стајали би под назором министарства унутрашњих дјела; тако би свака област могла имати не само свог управника, но и независну националну администрацију и школу. Чеси су међутим видјели у томе пројекту опасност за цјелину Чешке и Моравске, против-тежњу њиховим тежњама, и одбацили су га. Послије осам година, то је питање опет стављено на дневни ред са нешто бољим условима за Чехе, али ови су га опет дочекали са опозицијом.

Тако је било и са тежњом владином да уреди у чешким областима питање о језику код државних институција. По закону од 1880 године за односе међу државним институцијама званичан је језик само њемачки, а за односе приватних лица са државним органима важи равноправност језика. Нијемци се нијесу хтјели помирити са том равноправношћу, која је важила и у мјестима гдје су Чеси у мањини. Чеси међутим хоће да се равноправност заведе и за односе између државних институција. И 1897. године Баденијево министарство је пошло на сусрет овим жељама Чеха, одузимајући њемачком језику карактар званичности у пошти, телеграфу и финансиским властима. Али Нијемци су повели опструкцију и оборили Баденија. На годину дана послије тога, барон Гауч изишао је на сусрет Нијемцима и истакао принцип националне аутономије на територијалној основи, образујући тројаке области — чешке, њемачке и мјешовите. Тада је пак опструкција Чеха омела тај пројекат. Послије тога министарство Бековo хтјело је да измири Чехе и Нијемце, али није успјело у томе и пало је. И од тада ниједан министар предсједник не мисли више да може ма шта урадити, провести ма какву реформу, без сагласности Чеха и Нијемаца. Од тада се датирају покушаји за изравнање. Али изравнања нема све до данас. Барон Гауч сад има главни задатак да нађе основу за њега. Међутим, изгледи нијесу никакви. Послиједњих дана говори се да Нијемци неће попустити, али исто тако неће да попусте ни Чеси.

Са чешко-њемачким преговорима неће ићи тако лако, како је то у почетку замишљао министар-предсједник барон Гауч. Овај пут нијесу Нијемци препона ових преговора, већ Чеси. Ови се потоњи додуше не стављају на интрасижантно становиште, али траже промјену читавог политичког система у Аустрији као доказ, да је влади заиста стало до мира између Нијемаца и Чеха у краљевини Чешкој, а не да она тек под силу пристаје на те преговоре, како би се домогла већине у парламенту, у сврху протурања најнужнијих законских основа. Чеси надаље — бар један дио, а то је народно-социјална странка — траже, да се уопште ријеши у читавој својој цјелости чешко-њемачки спор и питање у свим земљама круне светога Вацлава, дакле не само у Чешкој, већ и у Моравској и Шлеској. Ово становиште чешке-народне социјалне странке тим је значајније, што се она лани противила у опште склапању чешко-њемачког споразума, јер да оба компацисцента нијесу равноправна: Чехе да заштићује само народ, а Нијемце и влада. Компромисом, што је пригодом послиједњих избора склопљен између народне и социјалне странке и Младочеха, прва се странка оканила својега интрасижатнога становишта и ставила се на помирљиво становиште наравно са проширеним програмом.

С друге опет стране, остале чешке странке траже као предговор да се прије самог споразума реконструира министарство барона Гауча у парламентарном смислу. Министар-предсједник барон Гауч, који је прије био вољан обавити реконструкцију својега кабинета тек након преговора у Прагу, сад је склон и дјеломичној реконструкцији својега кабинета тако, да би неки провизорни управитељи министарских ресорта били замијењени дефинитивним министрима. Поради тога се обратио, како је јављено, и на угледног чешког политичара д-ра Фидлера, ну овај је изјавио, да никако неће у овакво тек крње реконструирано министарство ступити као дефинитивни министар.

И тако министру-предсједнику од стране Чеха прријети велика опасност за чешко-њемачки споразум.

Поврх тога међутим јавља се важнија вијест, да је између министра-предсједника барона Гауча и намјесника краљевине Чешке кнеза Туна-Хохенштајна дошло до неспоразума ради modus procedendi-а у преговорима. Зато се и приписује, како се у мјеродавним круговима прописи вијест, аудијенцији намјесника краљевине Чешке кнеза Туна-Хохенштајна у Ишлу код владара ванредна важност. Намјесник није само владара извијестио о ситуацији, већ и о изгледима за споразум и о мјерама, које се за успјех тих преговора за споразум имају предузети. Вели се, да је кнез Тун-Хохенштајн у овом потоњем погледу — уза сва службена демантија — посве другога мнијења од министра-предсједника барона Гауча. Ако се узме на ум, да се већ прије именовања барона Гауча за министра-предсједника говорило, да ће га, чим уреди најнужније државне потребе, замијенити садањи намјесник краљевине Чешке кнез Тун-Хохенштајн, онда би можда ти гласови могли имати право.

Хроника

И сувише велика пажња — Глад, тифус и колера — Политичке глосе.

И сувише велика пажња. Што се више дан избора посланика у нашој земљи приближује, то је у познатом дијелу југословенске штампе, обиљеженом својом негрнељивошћу према Црној Гори, све више нагађа о резултату избора. Што се све ту не пише, износи и испреда! У том измишљању пустили су не само своју буњу машту, него и сву необуздану одвратност на вољу и ако је добро познато, да од измишљеног „притиска", „терора" и свију њихових комбинација нема ништа у ствари. Избори су им само повод да могу да се оборе на Црну Гору и прилике у њој како би могли пагрижније грдити и клеветати. Што то ни мало не служи ни њима на похвалу, нити општој ствари на корист, о томе они мало воде рачуна, јер када би код њих претежнија била свијест о општем добру, не би тако злурадо вријебали сваку прилику да пакосте, клеветају и вријеђају. То је још један доказ више са колико разбора ови жалосни листови служе општој ствари и колико им је за срце прирасла ова српска земља и поред свих њихових декламација и увјеравања, да су им општи интереси пречи од свега.

Глад, тифус и колера. „Словенски Југ", не може да живи а да по што год не измисли о Црној Гори. Под видом дописа са Цетиња, он пушта најодвратније испаде противу ове српске земље и ако би радо хтио да се представи као орган, који ради за интересе Југословена. У послиједњем свом броју „Словенски Југ" јако се забрануо за прилике у Црној Гори. У својој видовитости толико далеко иде, да смјело тврди да по цијелој земљи бијесни азијатска колера и како напредује глад и тифус. А позната је ствар, да је то одвратна измиљотина. На Цетињу се истина међу војницима била појавила колера и она је брзо и тако срећно угушена да су и сами страни стручни љекари утврдили, да је више нема. У грађанство се није ни преносила, а најмање да је бјеснила по земљи. А што се тиче самог тифуса, он се готово није ни појављивао, захваљујући нашем санитету и обазривости народа, јер су предузете најстрожије мјере предострожности тако, да је ове године најмање било болести у нашој земљи. У томе погледу ова година далеко за собом оставља све раније године. И тврђење о глади не одговара исто тако ни мало истини, јер глад не само да не постоји, него и нема изгледа да ће постојати, о чему је најбољи доказ баш то, што је ове године стање народног здравља боље него икад до сада и поред тога што је наша земља била изложена опасностима од заразе, која на све стране у нашем сусједству у највећој мјери влада. И кад те њихове тобожње чињенице не одговарају стварности, кад су скроз и скроз произвољне и тенденциозне, онда се већ може схватити какви су закључци, што их на основу тих и таквих чињеница „Словенски Југ" испреда.

Кад већ „Словенски Југ" ради свога лијеног имена не пази и не преза од онога што у своје ступце уврштује, он би требао да буде обазривији бар ради имена лица, које на челу тога листа стоји. Јер кад лист, коме је уредник један в. професор универзитета, тако пише и таквим се несигурним изворима служи и под фирмом Југословенства тако одвратно подмеће једној српској земљи, шта се тек може очекивати од оне опскурне штампе, која сачињава силет југословенских листова!

Тако се не служи ни Српству, ни Југословенству, а најмање поштеној ствари. Та се и таква служба у поштеном свијету сасвијем другаче квалификује.

Ово истичемо не зато што од ове навале презамо и што се од ње бојимо, а најмање што држимо да ће она моћи нашкодити угледу наше земље, него зато што нас боли што може један такав лист као што је „Словенски Југ" да се снизи и изједначи са негдашњом биоградском штампом, којој је једини циљ гурење за сензацијама, само да би се напунили шпагови њиховијех госа.

Политичке глосе. Ако би се судило о обавијештености и озбиљности многих листова по ономе што пишу и доносе о приликама у Црној Гори, тај суд не само да не би био ни мало повољан по њих, него им не би ни на част могао да служи. А ако би се судило о њиховом угледу и њиховој савјесности у служби општој ствари по ономе како они одмјеравају и оцјењују прилике у нашој земљи, тај суд би им негирао све оно што се од праве и поштене штампе тражи. Јер ваља разгледати и прелистати многе српске и словенске листове, па ће се видјети како ни с мало разбора третирају прилике у нашој земљи и како најодвратније измишљају и обмањују своју читалачку публику. О томе смо сви ми овамо начисто и ради овамошње читалачке публике не бисмо требали да потрошимо ни ријечи сузбијајући силне измиљотине о Црној Гори. Али ако би било још кога да у ово посумња, довољно ће бити ово неколико набирака, па да се види шта и како ти листови пишу. Ево их без икаквог коментара:

Имена посланичких кандидата утврђена су на једној од послиједњих владиних

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE "DURDE CRNOJEVIĆ"

сједница и тек послије тог кандидати су извиштени.

„Политика“

Предсједник цетињске општине смијењен је изненадно са дужности, зато што се у кавани јавно нашалио са овим владиним изборним радом.

„Политика“

Потпуно паметни Илија Мартиновић, студент биоградског универзитета, стрпан је у лудницу, јер је Илија велики противника садашњег стања у Црној Гори.

„М. Журнал“
(из кругова црногорских ђака)

Краљ Никола ће ове јесени поћи у Петроград, да присуствује вјенчању принцезе Јелене, а одатле ће, извјесно се држи, поћи Султану у Цариград.

„Обзор“

Глад је овладала, болести бјесне. Страх од колере огроман је...

„Дневни Лист“

То су само цитати из „умјерних“ листова, а тек може се схватити какве су „информације“ оних других!

Пољаци и Русини

— Питање народног споразума у Галицији —

И Пољаци и Русини се погађају!

Ради се око народног споразума како би наставили заједнички рад.

Као што је познато, пошљедње засједање галичкога сабора било је врло бурно, ушљед опструкције украјинске мањине, која је хтјела да омете изборну реформу сматрајући је нечувеним нападом на своју народност. Пољаци су тешко сносили ову „јединoм пољском сабору“ задану повреду његовога достојанства, те су се привољели, да стална саборска комисија има у најкраћем року израдити нови изборни предлог да о њему сабор узмогне већ у шљедећем засједању расправљати.

Већ је тада падало у очи, да у сабору, у ком је буктала опструкција, није било унијатскога митрополита Септицкога, који је родом Пољак. Он је брзо отишао у Беч, и већ се онда почело говорити о преговорима између оба народа. У земљи било је иза тога много свјежих догађаја. Украјинци, чији је присташа устрељено намјесника Потоцкога, поћи ли су започетим правцем, не презајући ни пред чиме. Поглед младежи уперен је касније на познати лавовски процес против 101 русинског студента. Осим тога настаде у читавој земљи изборна трзавица за изборе у парламенат. Ту се умијешао земаљски намјесник. Свепољаци, који су били против народносног споразума, били су његовом помоћу потучени Исто тако пострадаше у изборима староруске странке, док су насупрот побиједили Украјинци. Сада се међутим јавља у питању споразума још једна личност, која је у истом смјеру радила с Романчуком већ г. 1890., а то је проф. Барвински. Међутим ће у русинско-пољском питању много одлучивати и несловенски народ Галиције.

По тежњи Бечa, да се учине споразуми између разних народа монархије, који су један на другог упућени, стоји у првим редовима и питање споразума у Галицији. Украјински дневник „Dilo“ донио је ових дана читав низ чланака, у којима излаже захтјеве русинске странке као темељ за преговоре. Највећи је њихов захтјев изборна реформа. Русини захтијевају за себе, јер чине 43% становништва Галиције, свеопште изборно право, или као попуст једну трећину свих саборских мандата. Даље траже двије народносне курије у сабору с правом „veta“ у народносним и организационим питањима, подијељење земаљскога школскога вијећа и земаљског одбора у два народносна одбора са замјеником земаљскога маршала из украјинских редова, а коначно и подијељење изборних окружја, тако, да Пољак не би могао бити изабран у русинском окружју. Што се тиче заједничких, земаљских ствари, имају се ове уређивати праведно и равноправно. Једнако траже достојан број чиновника у политичкој управи, а у Бечу свога земаљскога министра, јер је галички земаљски министар увијек Пољак. Коначни је захтјев Русина, да се учине њихови посланици равноправни с пољскима, а Пољско Коло да престане бити јединим представником читаве земље. У најновијем пак свом чланку проглашује „Dilo“, да не може бити говора о споразуму, док Пољаци не признају Украјинцима народну самосталност и независност од пољскога народа, а најмања да је тражбина Русина народна аутономија. Не пристану ли на ове захтјеве Пољаци, бориће се Украјинци за њих тако дуго, док не извојују народну независност од Пољака.

Пољска штампа регистрира ове захтјеве „Dila“ већином без коментара или их напросто одбија. Било је и таквих гласова, који рекоше, да Украјинци нијесу никакав посебни народ, већ само један покрет, а језик да им је умјетно нарјечје, које може прије или касније да се преточи у руски или пољски језик. Други опет поставише услов, да се има споразум спровести са свим политичким странкама, а не само с „револуционарним“ Украјинцима. Трећи се опет одлучно изјавише против главних украјинских захтјева о народносном подјељењу, наводећи, да се Пољаци не могу одрећи своје тежње — троједне пољске, јагиелонске идеје, јер би то било народно самоубиство, народни харакири. Сви Пољаци су инак сложни у томе, да се о споразуму може говорити само на домаћем земљишту, у галичком земаљском сабору.

И премда у принципу признају оба народа, да је у њиховом интересу, да се успостави мир у земљи, нијесу ови изгледи за споразум баш одвише ружичасти. Наставе ли се ови спорови у Галицији, непријатељ ће у земљи без заврека напредовати, а домаћи спор ће се пренијети у Беч, гдје ће опет шкодити и осталом Словенству. Руси пак у руској Пољској неће имати разлога да напусте своју насилну политику против Пољака, јер се данас изговарају тиме, да Пољаци у Галицији притискивају и прогоне једну руску грану.

Њемачка и Француска

— Изјава секретара Киндер-Вехтера —

Нарочити дописник париског листа „Експелзиор“ имао је на жељезничкој станици у Шамони с њемачким државним секретаром Киндерлен-Вехтером овај разговор:

— Хоће ли ми саопштити што ваше превасходство? питао је новинар.

„Питајте!“

— Кад мислите да се вратите у Њемачку?

„У понедјељак или уторак, јер немам стварно одсуство. Читао сам, да ће се и г. Камбон вратити у понедјељак. И ја се истовремено враћам, само ћу свратити на један дан у Женеву и Берн. У петак ћу бити у Берлину.“

— А марокaнско питање?

„Оно до сриједе спава.“

— Шта мисли ваше превасходство за ситуацију?

„Мислим, да се све може врло добро да сврши. Ми ћемо продужити преговоре на новој основи“.

— Мислите ли, да се може очекивати ускоро успјешан свршетак?

„Ја сам тога мишљења“.

— Значи, рат је избјегнут?

„За то има најљепших изгледа. Ја мислим да ни Њемачка ни Француска рат не тражи“.

— Какви су, поименце, њемачки захтјеви?

„Ми имамо у Мароку само економске интересе и не тражимо никакве територијалне уступке. Ако се Француска придржава тачно алгесираског уговора, све ће бити добро. Но француска трговина се искористила извозом у Њемачку“.

—??

„Истичем, да сам данас био много отворен“, заврши г. Киндерлен-Вехтер и попе се на женевски воз.

Народна привреда

Овогодишња берба у Италији. Овогодишња берба винограда у Италији биће јако обилата. Ресултат заостаје само мало за нормалном бербом, те ће бити скоро два пута већа него лане. Врста је ради лијепа времена изврсна. Виноградски радници раде уз врло високе наднице. Горњоталијански трговци склапају са неапољским виноградарима погодбе, према којима су цијене вину знатно ниже, пошто се прошле недјеље плаћало 24—25 лира за 100 литара. У Емили, гдје је виноградски род особито добар, продаје се грожђе по 14 лира метарска цента.

Шуме у Русији. Огромне руске просторије под шумом могу се приближно израчунати. У европској Русији шуме се простру на земљишту, великом 474 милиона јутара. У Финској заузимају шуме преко 50 милиона, у Пољској 6 милиона и 700 хиљада и на Кавказу скоро 19 милиона јутара. Укупно, према томе, у Русији има око 550 милиона јутара под шумом, или 39 ара од цјелокупне површине. У двјема планинским провинцијама на Уралу пошумљено је скоро 70 â земљишта, у сјеверним провинцијама 68 â. и у Финској 63 â. Цјелокупне државне шуме заузимају 650.129.140 јутара земљишта, од чега је 288,742.000 јутра само у покрајини амурској. Од тог силног шумског блага 430,041.128 јутара су у експлоатацији. Године 1908. цјелокупна експлоатација шума стајала је 47.630 000 перпера а донијела је свега 154 280 000 перпера. Чистог прихода дакле од шума имала је Русија само у 1908. години 106.650 000 перпера.

Кратке вијести

Одступање бана Томашића. У јавности је пуштена вијест, да ће бан Хрватске и Славоније Никола пл. Томашић одступити. Држи се, да од тога нема ништа и да ће и он и на даље остати на свом положају.

Избори у Србији. Из Биограда јављају, да се ради на томе, да се распишу нови избори у Србији, пошто са владом др. Миловановићевом нијесу задовољни старији радикали, на које садањи кабинет треба да се ослања у Скупштини.

Маневри у Мађедонији. „Румели“ саопштава, да је турски војни штаб спремио планове и пројекте за војне маневре, који ће бити на јесен у Мађедонији. Према тим плановима, Штип, Велес и Прилеп служиће за главне тачке тих маневра. У тим маневрима ће узети учешћа други корпус.

Положај у Јемену. Према најновијим извјештајима главног команданта војне турске експедиције у Јемену Изет паше, вођа јеменског устанка Имам Јалија послао је једно писмо, у коме изјављује да је готов да се преда под извјесним условима. Ти услови предаће се министарском савјету и вјерује се да ће бити примљени, чиме ће се и јеменски устанак окончати.

Вратио се у Цариград. Из Цариграда јављају, да је тамо приспио главни командант турске војске у Арбанији Абдулах паша.

Критски сабор. Из Атине јављају, да ће критски сабор бити сазван првог септембра.

Национална арапска странка. Арапски посланици, њих 70 на броју, образовали су националну политичку странку, која ће имати за задатак да вјује за шира национална права. Ова нова странка ступила је сад у преговоре с грчким посланицима.

Дневник

Допутовао. Њ. Кр. В. Краљевић Престолонашљедник допутовао је синоћ са Тополице на Цетиње.

Био на Крушевцу. Њ. Кр. В. Књаз Мирко био је ове недјеље на Крушевцу, гдје се бавио само неколико дана и опет се вратио на Цетиње.

Иде на одсуство. Г. Душан Греговић, министар спољних послова, сјутра иде на одсуство у иностранство са г-ђом ради њеног поправка здравља. За вријеме одсуства г. Греговића заступаће га у дужности г. д-р. Л. Томановић, предсједник Министарског Савјета.

Француз о Краљу Господару. Дошла нам је до руку нова књига на француском језику „Никола I. Краљ Црне Горе“, која је у Паризу изашла у врло лијепој и укусној опреми. Њу је написао г. Алберт Кроке, адвокат и публициста из Париза, а у издању Емила Пола и сачињава прву свјеску колекције књига „Колекција страних владара“. Књига је подијељена на три главе и то овако: Нова Краљевина, предстража Словенства, источно питање и херојски народ — прва глава; подјела Црне Горе у четири епоха. Династија Петровића, традиција и Краљ — друга глава; и личност Краљева: војник, дипломата, администратор, пјесник — трећа глава. Књига има, крај Господарева лика, и неколико лијепих слика из Црне Горе. Она је у опште топло и симпатично написана.

Погранична комисија. Јуче по подне отпутовали су са Цетиња у Подгорицу чланови комисије, која је од стране наше државе одређена да са турском комисијом регулише границу и ријеши све пограничне спорове. Од стране наше државе одређени су: г. г. Нико Татар, обласни управитељ у Бару, који ће бити предсједник комисије, Петар Пламенац. генерални консул у Скадру и Мило Ковачевић, професор војне школе. Од стране отоманске царевине одређени су: генералштабни пуковник Али Риза беј. који ће бити предсједник комисије, генералштабни капетан Азис беј, погранични комесар у Беранима, Шефки беј, секретар министарства спољних послова, поруччик Сафет ефендија и потпоручник Зекјаи ефендија. Комисија се синоћ састала и одмах ће почети рад од Плавнице.

Нови лист „Пијемонт“. Поред забавно-информативног листа „Јутро“, у Биограду је почео да излази и велики лист „Пијемонт“, коме је власник и уредник Љубомир С. Јовановић. „Пијемонт“, који има своју сопствену штампарију и цинкографију, излази на великом формату а на нарочитој хартији. У своме програму, овај лист обриче да неће бити ни уз једну ни странку ни владу у Србији и да ће и влади и опозији водити опозицију, радећи на новој политичкој организацији. Излажући даље свој програм он за спољну политику вели, да Србија има само један циљ: национално ослобођење и уједињење, а да до успјеха може доћи вели да се мора званично усвојити политика братства и савеза свих балканских народа, у првом реду Јужних Словена. У том ставу вели и ово: „Уједињење Србије и Црне Горе треба да претходи ослобођењу и уједињењу Јужних Словена“. И својом спољном оригиналном опремом и техником и садржином први број овога листа показује, да је овај лист у рукама солидног предузећа и одаје углађеност, које нема код других листова. Како је овај лист ставио себи у задаћу неуморну агитацију за југословенску идеју и за потпуну националну и вјерску слободу и аутономију свијех балканских народа, то, и опет понављамо, ако се буде држао непоколебљиво свога програма, наше ће симпатије бити вазда на његовој страни.

Настрадао путник. Овог љета био је на Цетињу путник М. Радојковић, који је кренуо пјешке да обиђе свијет. Ових дана је, путујући тако, дошао у Њемачку, гдје је љуто настрадао тако, да је његов живот доведен у питање. Пролазећи кроз Бранденбург на путу из Мустерхаузена за Хајнигсфелде он се био склонио у хладовину да почине, те је био разапео амрел и крај себе посадио двије доге што га на путу прате. Некакав пијан кочијаш прелазећи поред њега био се толико поплашио, да је у највећем трку вратио кола на имање свога газде и испричао читаву бајку о лопову и разбојнику на друму. Како је и газда Шулц са студентом Шмитом и трговцем Хилбертом био у напитом стању, то се наоружају и пођу право у потјеру за разбојником. Радојковића су затекли гдје слатко спава, те му доге убију да би га пробудили, а кад се он пробудио и видио шта они раде, стао је да протестује, наштo они оборе ватру и на њега и свега га разрешетају и сва огрезла у крви оставе и јаве полицији како их је некакав разбојник срио и напао, те да су га они у одбрани убили. Кад је полиција отишла на лице мјеста, нашла је Радојковића без свијести, те га је пренијела у болницу, али тешко да ће остати у животу.

Путници са стране. У нашу земљу посведневно стижу многи путници са стране, који долазе овамо да се упознају са Црном Гором у овећим групама тако, да без њих није ни један дан Цетиње. У унутрашност слабо ко од њих залази, него се задовољавају само што разгледају пријестоницу, њене знаменитости и околину.

Кандидовали се. Из извјештаја Матице Српске у Новом Саду видимо, да су се и одавде двојица

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE „ĐURĐE PETROVIĆ“

кандидовала на упражњена чиновничка мјеста у Матици Српској. Тако се г. Душан Ђукић, наставник гимназије са Цетиња кандидовао за секретара, а г. Душан Вуксан наставник за библиотекара.

Оскудица у води. Да би се колико толико подмирила оскудица у води, општина цетињска је отворила чесму од депозита воде према Гранд Хотелу, одакле се издаје грађанству вода само са пиће. Раздавање воде се врши нарочито одређеним редом по квартовима.

„Дан“ претплатницима. Уредништво „Дана“ моли претплатнике листа, да одмах *обнове претплату за другу половину године*, а оне, који ни прву не уплатише, упозорује да ће им се лист почетком септембра обуставити.

Вријеме. Јаки сунчани дани једнако се продужавају и велика жега влада и поред тога што је у неколико маха сјевер покушао да дере кроз улице пријестоничке. Небо је чисто као кристал и на њему ни једног облачка нема. Сви су изгледи да ће ово топло суво вријеме дуже потрајати.

Позориште и умјетност

Реформе Н. Позоришта у Биограду. У Народном Позоришту у Биограду извршиће се ове године знатне реформе. Поред тога што ће се сама позоришна зграда реновирати и за модерну позорницу преправити, реформисаће се и цијело позориште. Поводом тога анганжован је директор драме из Загреба Јосип Бах, који ће поред режије комада радити и на реформама на позорници. Стални редитељ Милорад Гавриловић добио је пенсију с тим да обавезно извјесан број улога игра хонорарно.

Осјечко позориште. Овијех дана осјечко позориште гостује низом представа у Биограду. Представе даје у позоришној дворани хотел „Касине.“ Биоградски листови не изражавају се најљепше о игри овог позоришта, а неки су чак и оштри у оцјенама.

Шесдесетогодишњица. Познати умјетник Андрија Фијан, један од најбољих глумаца на Словенском Југу, прославио је у Загребу у понедјељак шесдесетогодишњицу рођења.

Разне вијести

Штрајк жељезничара у Аустрији. У Аустрији пријети опасност од штрајка жељезничара, који су незадовољни са својим надницама и стањем. Један од најодличнијех функционара жељезничке организације изјављује, да је генерални штрајк жељезничара неизбјежан. Једино би средство било, да се доскочи покрету, кад би жељезничка управа задовољила најглавније захтјеве радништва, јер је с обзиром на велику скупоћу материјално стање жељезничара несносно. Не буде ли се ублажила биједа жељезничара најкасније до октобра задесиће генерални штрајк такође Аустрију са свим својим страхотама, као што је већ задесио Француску и Енглеску. Владало је мишљење да ће сви жељезничари у Аустрији бити солидарни, али то из Прага побијају и веле да покрет међу чешким жељезничарима иде само за тим, да се пожуре обећања, која је прошле године влада дала чешким жељезничарима. О каквом генералном штрајку или пасивној ресистенцији нема говора. Чешки жељезничари знају, да морају почекати, док се буде претресао у парламенту редовни прорачун.

Велика епидемија у турској војсци. У дашчарама на Бедршкову смјештено је 3000 војника, који се вратише из Арбаније. Колера међу четама страшно расте. Само за ово 3 дана било је 850 жртава. Официри су испрва колеру скривали ну на концу је и ратни министар дознао право стање ствари. Међу војницима било је настало узбуђање. Како је у бараками владала оскудица хране, а око њих постављен кордон, многи, да се отму глади, покушаше разбити кордон. Тако је била настала опасност да се колера још више не рашири. Министар рата је спријечио побуну и изјавио, да ће криве официре строго казнити. Поменуте су дашчаре у близини станова страних посланика, који су, бојећи се заразе, са породицама отпутовали са Босфора. Они су управили Порти колективну ноту, тражећи да се заразне чете смјесте негдје у унутрашњост земље.

Авиатика на војним вјежбама. Из Будим-Пеште јављају: Становништво у Есторгону и путници из Беча на Дунаву могли су да присуствују лијепом призору у ваздуху. С лијеве обале су летала два аероплана, а с десне балон. Аероплан и балон се у висини од којих хиљаду метара сретоше и поздравише. Један се аероплан вјешто спустио и обишао звоник катредале уз бурно одобравање публике. Како аероплан тако и балон припадају војсци, те имају у вјежбама, које се у оној околини воде, да истражују положај непријатеља.

Лажне банкноте од 100 круна. Лажна банкнота од 100 круна откривена је у филијали аустро-угарске банке у Прагу. Бечка је полиција расписала награду од 5000 круна за оне, који помогну да уђе варалицама у траг.

Нови турски зајам. Као што јављају, дефицит у турском буџету износи 7.5 милијуна турских фунти. Због свог дефицита и због других потреба, а особито ради наоружања, Турска је још у почетку ове године затражила у Француској зајам 30—40 милијуна турских фунти, али ради сталних трзавица у земљи није се овај зајам све до сада могао да оствари. Како се сада из Париза јавља, неће у опште ове године више доћи до преговора ради овог зајма, већ ће они започети одмах иза нове године, ако не буде каквих нових заплета.

Оригиналан двобој. У Араду је био ових дана заиста чудноват двобој, који можемо назвати теоретичним и по здравље повољним. Два господина посвадила се ондје у кавани. Сјутра дан изађе у арадском једном листу слиједећа изјава: „Мој господине! Један господин као што сам ја, не шаље таквом џентлеману као ви што сте никаквих ђевера. Сматрате се дакле овим редцима ишћушкан. Истодобно вам ево приљепљујем и лијево и десно по једну ћушку. Хвалите Бога, да не досижем са својим штапом, да вас онако поштено издеветам“. На ову изјаву је изашла као одговор сутрадан ова изјава: „Мој изврсни противниче! Хвала вам најљепше, што сте ми — макар и писмено прилијепили само двије заушнице и да ме нијесте посве издеветали. Дозволите ми, молим, да вам као одговор на вашу злоставу просвирам лубању са шест револверских танета. У оном часу, кад добијете мој лист, сматрајте се мртвацем. Са најљепшим поздравима вашем мртвом тијелу Ваш..“ Тиме је „двобој“ по свим правилима витештва довршен и противници се разиђоше измирени!

Биљежник

— Између Грка и Бугара постигнут је споразум о заједничкој акцији противу Румуна у Мађедонији.

— Из Задра јављају, да је истрагом утврђено да до покојног боко-которског епископа није било никакве кривице за преневјерених 80.000 круна црквеног новца.

— Биоградски листови јављају, да ће Краљ Петар крајем октомбра посјетити предсједника француске републике.

— У Прагу је нагло умро Јозеф Кауфман, уредник чешког илустрованог спортског листа „Sport a Hry“.

— На уралској жељезници на станици Подгоренко на поштанском возу нападнут је жељезнички благајник и отета му је каса са 100 000 рубаља.

Марсељеза

— Жил Рамон —

Десет сати у вече. зима је, у Штрасбургу. Узана улица спава под бијелим снијежним поривачем, који се свјетлуца од сјајног мјесечева погледа. Из једне куће од једном испаде читава једна група малих дјетића, умотаних у капуте, шалове и огртаче. Од њих стрчале напоље само кутије од виолина, а у карици на кутији згрчили су се њихови прсти, промрзли од зиме. То су се ђаци једне приватне музичке школе враћали кући, послије часова, које су имали. Одједанпут су сви стали као укопани.

Под њиховим навученим на уши капуљачама држи се некакав важан и тајанствен договор; главе се покрећу и нажмиво обрћу. Њихове топле и дјетиње очи испитују мрачну даљину улице. Човјек би рекао за њих, да су зликовци, који се крипом и у тишини спремају да изврше некакво зло дјело.

...Сада изгледа као да су се о нечем договорили: полижили су сви своје кутије од виолина на бијели и хладни снијежни покривач. За један тренут ока све се кутије отворише; виолине изађоше из својих кућица. Мали умјетници хукнуше два три пута у прсте, да их мало загрију и даду им потребне гибкости: гудала се подигоше и почеше клизити преко струна, и одједном; де де, де, ге, ге.. Марсељеза, славна, прогнана химна пјесма браће у слободној Француској поче разлијевати своје убојне звуке под мрачним сводом од јесенних облака..

И у зимњем украсу града, истргнутог од Француске, топли и свијетли звуци инструмената казују епопеје некадашњег доба, бојевите код Валмија и код Жемапа, велику бујицу француску, која обара пријестоле и плави народе: они казују Келермана, Хоша, Марсоа, Бонапарту и Клебера: хероје у рајнској армади, јунаке на Самбри и Мези. И више снега ти звуци казују и говоре о слободи Штрасбурга, причају о револиционалном Штрасбургу, кроз који су пролазили одушевљени батаљони у шубарама и шапкама урлајући на сав глас пламена строфе Руже-де Лиља!..

Послије прве строфе захорила се друга: нема ту више оклевања, нестало је погрешних нота; одушевљење подиже виртуозност у побожној пјесми, што је сирочад пјевају својој отаџбини — изгубљеној!...

Одједном су се зачули потмули кораци; при свјетлости једне уличне свјетиљке указује се поћни стражар, сав црн и таман на бијелој позадини свјеже пападалог снијега... Већ је доцкан.. млади Елзаша и и не покушавају да бјеже; они се још зарана морају навикавати на то, да буду свирепо и сурово прогањани.

Варошки стражар ухватио је двојицу или тројицу од њих и ћутећи, али без суровости и одушевљења, потјера пред собом мале родољубиве кривце..

И дјечаци сви иду за њим, сјетно и невесело, као да прате какву мртвацу.

Међутим човјек, који их гони, готово старац, дао се у некакве мисли. Та и он у дну своје душе силно мрзи Германце, који отимају, и служи их само зато, да не би умро од глади. И њему стара француска крв узавре у жилама, када чује топле и заносне звуке Марсељезе, са којом је одрастао и коју је некада, као француски војник, пјевао из свега гласа на бојним пољима..

Његове старачке и контуљаве руке са читавом мрежом плавих жила полако попуштају нежне мишице дјечака; оне попуштају све више и више.. и на пошћетку он их испусти сасвијем, гурне их пријатељски у раме и полако им шапне:

— А са а само бјежите брзо, нева алци једни

Несреће у свијету

— У једној великој трговини у Глазлову настао је пожар, који је цијелу радњу уништио и проузроковао тиме штету од 100 000 пернера. У близини истог мјеста пожар је уништио цио ред кућа, када су и четири ватрогасца рањена.

— У краљевској шуми Рајценштајн у Бранденбургу пожар је уништио 8 хиљада јудара шуме. Штета износи преко три милиона пернера.

— У Батавији се на једном ратном броду, као што јављају из Амстердама, догодила велика несрећа за вријеме војних вјежби. Три су војника погинула, пет су тешко, а седам лако рањени.

Занимљивости

— Муха у своме лету махне крилима 330 пута у секунди.

— У Турској аутомобилска кола поливају улице.

— У Русији покривају улице цигљама од угљеног праха.

— Рафинирани петролеум почео се да употребљује за освјетљење 1826 г.

— Европа плаћа својим владарима годишње 160 милијуна пернера.

— У руском министарству просвјете образована је нарочита комисија за суздбијање алкохода код дјеце.

— Дневно се употреби у свијету око три милијона игала.

— Годишње се роди у свијету 36 милијона дјеце.

ПОТПИСАТОЈ КЊИЖАРИ

ЧАСТ ЈЕ ИЗВИЈЕСТИТИ

Све школске одборе и г.г. учитеље, да се је за наступајућу школску годину снадбјела са свим потребним *уџбеницима* и *другим ђачким потребама.*

Све поруџбине обавља брзо и у реду.

КЊИЖАРА
Ш. Г. ЛАКОВИЋА
Р. 41. бр. 20 1,6 у Никшићу.

На „Цетињски Вјесник“ најбоље се претплатити код поште.

НА ЗНАЊЕ

школским одборима и управама осн. школа

У КЊИЖАРИ Мартиновића и Иванишевића

НА ЦЕТИЊУ

Могу се уз најповољније услове добити:

1) *сви уџбеници* (државног и страних издања) *препоручени и одобрени од Кр. Министарства Просвјете за основе школе;*

2) све *књиге за ђачке и народне књижнице;*

3) сва *учила за основне школе* (мапе, глобуси, рачунаљке, геометр. тијела и др.)

4) све *школске и канцеларијске потребе.* Свој каталог и др. обавјештења на захтјев свакоме шаље.

Н. Б. Нетачни су дакле, сви они огласи појединих књижара о њиховом исвључивом праву набавке и продаје извјесних уџбеника, јер то право припада свима књижарама подједнако (акт Мин. Просвјете од 13. августа о. г., број 2655).

Р. 109, број 18, 2,4

НАЈВЕЋА ТВОРИЦА и ТРГОВИНА СРП. ПРАВ. ЦРКВ. УТВАРИ

НИКОЛЕ ИВКОВИЋА у НОВОМ САДУ у својој кући, дунавска улица бр. 10

Позната је да нема конкуренције, у јефтиним ценама, а још мање усавршено доброј изради црквених утвари, а све ово још надмашује моје огромно

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Одежда, литија, неба, барјака, крстова, кандила, полијеља (ћока), плаштаница, кивота, свећњака, путира, пјетохљебница и икона у свима могућим врстама за цркве, домове и т. д. све што у ову струку спада. **Иконостасе израђујем тачно по плану на потпуно задовољство** мојих цењених мушторија. У плановима имам велики избор.

Свештеничке хаљине израђујем сасвим тачно и добро, то јамчи моја дугогодишња пракса. Шешира, камилавки и појасева имам увек највећи избор.

НАРУЏБИНЕ ВРШИМ ТАЧНО и ОДМАХ

Адреса за писма и наруџбе:
Nikola Ivkovits, Ujvidék (Novi Sad) Ugarska

30 30

Штампа Кр. Ц. Државне Штампарије.

Власник и одговорни уредник **Лазар Чобељић**